

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 165/2022-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Tomášom Michnicom, Na priekope 174/13, Žilina, proti platobnému rozkazu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 26 Up 453/2021 zo 4. mája 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou podanou na poštovú prepravu 7. januára 2022 a doručenu ústavnému súdu 11. januára 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým platobným rozkazom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ požaduje zrušenie napadnutého platobného rozkazu okresného súdu a prikázanie okresnému súdu vo veci konať. Zároveň si uplatňuje náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľovi bol 19. mája 2021 doručený napadnutý platobný rozkaz okresného súdu, ktorým mu bola ako žalovanému 1 spoločne so žalovanou 2 uložená povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 2 030,58 eur s príslušenstvom. Napadnutý platobný rozkaz nadobudol právoplatnosť 4. júna 2021.

3. Sťažovateľ podal okresnému súdu e-mailom 23. júna 2021 v doplnení v listinnej podobe 25. júna 2021 sťažnosť, v ktorej namietal vyznačenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti na napadnutom platobnom rozkaze. V sťažnosti argumentoval, že žalovaná 2 proti citovanému rozhodnutiu odpor podala a ten platí aj pre sťažovateľa ako žalovaného 1, a to v dôsledku existencie nerozlučného spoločenstva. Na podklade uvedeného žiadal nápravu nezákonného rozhodnutia a zrušenie právoplatnosti a vykonateľnosti platobného rozkazu.

4. Prípisom č. k. Spr 3173/2021 z 30. júna 2021 podpredseda okresného súdu sťažovateľovi oznámil, že považuje sťažnosť za neprípustnú, keďže sa ňou žiada preskúmanie postupu súdu z hľadiska vykonávania úkonov a vydávaných rozhodnutí, čo je v rozpore s § 32 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Nad rámec uvedeného uviedol, že pri posudzovaní procesného spoločenstva vychádzal okresný súd z ustálenej praxe najvyšších súdnych autorít, na ktorú zároveň v konkrétnostiach poukázal.

5. Sťažovateľ následne 13. augusta 2021 požiadal o prešetrenie vybavenia sťažnosti prípisom okresného súdu č. k. Spr 3173/2021 z 30. júna 2021.

6. Prípisom č. k. 1 SprS 38/2021 z 9. septembra 2021 Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v odpovedi na sťažnosť v podstatnom zdôraznil, že námietky smerujúce opätovne proti postupu okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 26 Up 453/2021 sú v rozpore s právnymi titulmi, ktoré vymedzuje zákon o súdoch ako tituly, pre ktoré môže byť prešetrovaný postup súdu, a tými sú porušovanie zásad dôstojnosti súdneho konania a prietahy v konaní. Z hľadiska platnej právnej úpravy preto sťažnosť podľa krajského súdu nespĺňa atribúty podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch, keďže nesmeruje proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov alebo porušovaniu zásad dôstojnosti súdneho konania. Na podklade uvedených skutočností preto podľa krajského súdu podpredseda okresného súdu sťažnosť správne vyhodnotil ako neprípustnú, takže nie je dôvod na prešetrenie spôsobu jej vybavenia predsedom nadriadeného súdu.

7. Dňa 13. októbra 2021 podal sťažovateľ na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) podnet na preskúmanie postupu okresného súdu a krajského súdu, ktoré sa podľa sťažovateľa nevysporiadali s námietkami vo vzťahu k nezákonnosti v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Up 453/2021.

8. Ministerstvo doručilo sťažovateľovi 18. októbra 2021 odpoveď, ktorej obsahom bolo vyslovenie súhlasu s postupom okresného súdu a krajského súdu.

9. Dňa 15. októbra 2021 bola okresnému súdu doručená výzva žalovaného sťažovateľa, ktorou požadoval zrušenie právoplatnosti a vykonateľnosti napadnutého platobného rozkazu okresného súdu vo vzťahu k svojej osobe.

10. Okresný súd v odpovedi na výzvu v prípise č. k. 26 Up 453/2021 z 22. októbra 2021 v podstatnom uviedol, že zákon rozlišuje samostatné a nerozlučné spoločenstvo účastníkov konania, pričom pre rozlíšenie, či ide o procesné spoločenstvo samostatné alebo o procesné spoločenstvo nerozlučné, je určujúca povaha predmetu konania vyplývajúca z hmotného práva. Ustanovenie § 511 Občianskeho zákonníka upravuje pasívnu solidaritu (solidaritu dlžníkov), ktorá je charakterizovaná viacerými subjektmi na dlžníckej strane a ich povinnosťou je splniť dlh tomu

istému veriteľovi spoločne a nerozdielne. Zákon predpokladá vznik pasívnej solidarity aj na základe rozhodnutia súdu, ako to je v prejednávanej veci, keď súd platobným rozkazom zaviazal žalovaných spoločne a nerozdielne (solidárne) na úhradu peňažného (deliteľného) plnenia žalobcovi. Keďže podiely dlžníkov neboli určené, platí, že sú podiely na dlhu všetkých dlžníkov vo vzájomnom pomere rovnaké a veriteľ je oprávnený požadovať celé plnenie od ktoréhokoľvek dlžníka (od niekoľkých alebo od všetkých) a dlžník je povinný poskytnúť celé plnenie.

11. Na podklade už uvedených skutočností preto okresný súd považoval argumentáciu sťažovateľa ako žalovaného 1 vychádzajúcu z úvahy, že solidarita (v zmysle povinnosti plniť „*spoločne a nerozdielne*“) automaticky znamená nerozlučné spoločenstvo, za právne neudržateľnú. Práve naopak, pri solidárnych záväzkoch ide spravidla o samostatné procesné spoločenstvo. Samostatné spoločenstvo je procesnoprávnym vyjadrením hmotnoprávneho vzťahu medzi spoludlžníkmi v rámci solidárneho záväzku. Len v prípadoch nedielných záväzkov (čo nebol prejednávaný prípad) podľa hmotného práva pôjde o procesné spoločenstvo nerozlučné. V danom prípade však znie výrok súdneho rozhodnutia (platobného rozkazu) na peňažné, teda deliteľné plnenie, preto niet dôvodu uvažovať o nerozlučnom spoločenstve na strane žalovaných, ale ide o spoločenstvo samostatné v zmysle § 76 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), keď každý zo žalovaných koná sám za seba.

12. Vzhľadom na uvedené skutočnosti okresný súd nemal dôvod prehodnotiť svoje stanovisko, a teda zrušiť doložku právoplatnosti a vykonateľnosti proti sťažovateľovi ako žalovanému 1. Pokiaľ teda proti platobnému rozkazu podala odpor iba žalovaná 2, došlo k zrušeniu platobného rozkazu len vo vzťahu k nej a vo vzťahu k žalovanému 1, ktorý odpor nepodal, tento nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť.

II.

Argumentácia sťažovateľa

13. Sťažovateľ argumentuje, že v predmetnej veci nešlo o prípad samostatného spoločenstva podľa § 76 CSP, keďže platobným rozkazom boli povinnosťou zaplatiť označenú sumu zviazaní spoločne a nerozdielne so žalovanou 2. Z uvedeného dôvodu sťažovateľ odpor proti napadnutému platobnému rozkazu okresného súdu nepodal.

14. Prostredníctvom infocentra okresného súdu sa sťažovateľ dozvedel, že napadnutý platobný rozkaz nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť, a preto podal okresnému súdu 23. júna 2021 sťažnosť, v ktorej namietal vyznačenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti napadnutého platobného rozkazu. V sťažnosti argumentoval, že žalovaná 2 podala proti citovanému rozhodnutiu odpor, pričom tento sa mal vzťahovať aj na sťažovateľa ako žalovaného 1.

15. V podstatnom sťažovateľ poukazuje na nezákonnosť postupu okresného súdu, v ktorého dôsledku napadnutý platobný rozkaz nadobudol vo vzťahu k jeho osobe právoplatnosť a vykonateľnosť. Zdôrazňuje v tejto súvislosti aj zjavný rozpor v rozhodovacej činnosti súdov tej istej inštalácie v totožných skutkových veciach. Z dôvodu nesprávneho postupu okresného súdu došlo k zmareniu možnosti sťažovateľa uplatňovať svoje základné práva v súdnom konaní.

16. Lehotu na podanie ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy považuje vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu okresného súdu za zachovanú, keďže okresný súd z procesných

dôvodov odmietol zrušiť doložku právoplatnosti a vykonateľnosti platobného rozkazu a sťažovateľ vyčerpal všetky zákonom stanovené možnosti na ochranu svojich práv na spravodlivý súdny proces a súdnu ochranu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

17. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu, práva na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím súdu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým platobným rozkazom okresného súdu, ktorý podľa sťažovateľa ako žalovaného 1 nemal vo vzťahu k jeho osobe nadobudnúť právoplatnosť a vykonateľnosť, a to aj napriek tomu, že proti nemu nepodal odpor, a to z dôvodu existencie tzv. nerozlučného spoločenstva, keďže proti citovanému rozhodnutiu podala odpor žalovaná 2.

18. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

19. Jednou zo základných podmienok prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. V súlade s predmetným ustanovením zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

20. Z argumentácie sťažovateľa možno vyvodiť, že vyslovenie porušenia svojich práv spája s nesprávnosťou postupu okresného súdu, ktorý vo vzťahu k jeho osobe napadnutý platobný rozkaz správoplatnil, a to aj napriek tomu, že tak urobiť nemal, čím došlo k odňatiu možnosti sťažovateľa mať svoju vec ďalej prejednanú v príslušnom súdnom konaní. Na podklade uvedenej argumentácie je preto pre posúdenie zachovania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti rozhodujúci moment, keď sa sťažovateľ, ktorý brojí proti správoplatneniu napadnutého platobného rozkazu, o tomto správoplatnení dozvedel. Zo skutočností prezentovaných ním samým (bod 14 tohto uznesenia) pritom vyplýva, že sa o tom, že napadnutý platobný rozkaz okresného súdu nadobudol vo vzťahu k jeho osobe právoplatnosť a vykonateľnosť, dozvedel najneskôr 23. júna 2021, keď okresnému súdu podal sťažnosť, v ktorej právoplatnosť a vykonateľnosť citovaného rozhodnutia namietal.

21. Keďže ústavná sťažnosť bola na poštovú prepravu podaná až 7. januára 2022, bola podaná zjavne po uplynutí lehoty ustanovenej v § 124 prvej a druhej vete zákona o ústavnom súde, čo zakladá dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako oneskorene podanej v súlade s § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

22. Sťažovateľ síce v ústavnej sťažnosti v kontexte zachovania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému platobnému rozkazu okresného súdu poukazuje na to, že

v predmetnej veci využil všetky zákonom stanovené možnosti na ochranu svojich práv na spravodlivý súdny proces a súdnu ochranu, ústavný súd sa však s týmto tvrdením nestotožňuje.

23. Nepochybne je súčasťou už stabilnej judikatúry ústavného súdu aj názor, podľa ktorého s prihliadnutím na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (IV. ÚS 236/07).

24. Účinným právnym prostriedkom ochrany základných práv a slobôd však nemôže byť taký opravný prostriedok, ktorého využitie je v konkrétnej veci vylúčené priamo zákonnou právnou úpravou (m. m. IV. ÚS 184/2019), resp. ktorý nie je vôbec ako opravný prostriedok upravený príslušnou zákonnou právnou úpravou.

25. V naznačenom kontexte ústavný súd poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 13 dohovoru, z ktorej možno identifikovať požiadavky kladené na vlastnosti vnútroštátnych prostriedkov nápravy, ku ktorým patrí požiadavka ich prístupnosti, adekvátnosti a praktickej účinnosti (k tomu pozri KMEC, J. et al. *Evropská úmluva o lidských právech. Velké Komentáře*. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 198.). Povinnosť vyčerpať prostriedok nápravy i v prípade pochybnosti o jeho účinnosti vyplýva taktiež z ustálenej judikatúry ESLP (Van Oosterwijck proti Belgicku, rozsudok zo 6. 11. 1980, č. 7654/76, § 37), táto sa však uplatní v prípadoch, keď pochybnosti sťažovateľa o účinnosti prostriedku nápravy nie sú podložené dostatočnými argumentmi, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že takýto prostriedok nápravy ponúka primerané vyhliadky na úspech, napr. s ohľadom na ustálenú vnútroštátnu judikatúru (Radio France a ďalší proti Francúzsku, rozhodnutie ESLP z 23. 9. 2003, č. 53984/00, § 34).

26. Zo skutočností popísaných v časti I tohto uznesenia vyplýva, že sťažovateľ sa snažil nesprávnosť postupu okresného súdu spočívajúcu v správoplatnení napadnutého platobného rozkazu zvrátiť podaním sťažnosti na postup súdu podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch.

27. V súlade s § 62 druhou vetou citovaného zákona sťažnosť na postup súdu môže smerovať (výlučne) proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov alebo porušovaniu zásad dôstojnosti súdneho konania sudcami, súdnymi úradníkmi alebo zamestnancami súdu, ktorí plnia úlohy pri výkone súdnictva. Podľa § 32 ods. 2 zákona o súdoch riadenie a správa súdov nesmú zasahovať do rozhodovacej činnosti súdov.

28. Už uvedené nevyhnutne vedie k záveru, že sťažnosti na postup okresného súdu, resp. na prešetrenie vybavenia sťažnosti okresným súdom, resp. prešetrenie vybavenia sťažnosti krajským súdom (k tomu pozri body 3, 5 a 7 tohto uznesenia) neboli podľa platnej právnej úpravy spôsobilé účinne atakovať nesprávnosť postupu okresného súdu spočívajúcu v správoplatnení rozhodnutia, keďže ako prostriedky administratívneho charakteru sú výlučne zamerané na prípadnú existenciu zbytočných prietáhov v konaní alebo porušenie zásad dôstojnosti súdneho konania. Predmetné sťažnosti využité sťažovateľom preto nemožno považovať za účinný právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd, na ktorého využití je nevyhnuté v súlade s princípom subsidiarity trvať.

29. Nad rámec v tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju už ustálenú judikatúru, podľa ktorej sú sťažnosti na postup súdu podľa § 62 a nasl. zákona o ústavnom súde prostriedkami

administratívneho charakteru, v rámci ktorých sa nerozhoduje bezprostredne o právach, resp. povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, čo vylučuje, aby táto oblasť spadala pod garancie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 241/07, IV. ÚS 210/2011, IV. ÚS 509/2012).

30. Vzhľadom na ustálenú vnútroštátnu judikatúru si preto sťažovateľ musel byť vedomý toho, že predmetný prostriedok nápravy v podobe sťažnosti podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch nemôže reálne ponúkať v súvislosti s nesprávnosťou správoplatenia rozhodnutia primerané vyhlíadky na úspech.

31. Rovnaký záver možno vyvodit' aj vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o zrušenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti napadnutého platobného rozkazu okresného súdu (bod 9 tohto uznesenia), a to z dôvodu, že takáto „žiadost'“ nemá žiadny relevantný zákonný podklad, takže nie je splnená ani základná požiadavka kladená na vlastnosti vnútroštátnych prostriedkov nápravy v zmysle už spomínanej judikatúry ESLP, a to reálna prístupnosť prostriedku nápravy. Na uvedenom závere nemení nič ani skutočnosť, že okresný súd v reakcii na výzvu sťažovateľovi poskytol (bez zákonného podkladu) detailnú odpoveď rozoberajúcu otázku existencie procesného spoločenstva v konkrétnej veci, a tým aj otázku správoplatenia predmetného rozhodnutia.

32. Vzhľadom na predbežné závery k dostupnosti a účinnosti prostriedkov nápravy pred iným súdom vo vzťahu k napadnutému platobnému rozkazu okresného súdu, resp. nesprávnosti postupu okresného súdu vyúsťujúceho do správoplatenia napadnutého platobného rozkazu okresného súdu preto záver ústavného súdu o oneskorenosti ústavnej sťažnosti obstojí. Skutočnosti uvádzané sťažovateľom o podaní sťažností, resp. žiadosti o zrušenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti napadnutého platobného rozkazu okresného súdu nie sú spôsobilé reálne predbežný záver ústavného súdu o oneskorenosti ústavnej sťažnosti zvrátiť.

33. Na podklade už uvedeného preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

34. Po odmietnutí ústavnej sťažnosti bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu